

Науменкова Світлана Валентинівна
д.е.н., професор, професор кафедри фінансів
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

ЕНЕРГЕТИЧНА СКЛАДОВА ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглядається питання узгодженості підходів до оцінювання готовності України до генерації «стійкої енергії» в умовах стрімкої цифровізації фінансового сектору та необхідності забезпечення належного рівня цифрової фінансової інклюзії в умовах повоєнного відновлення. Підкреслюється необхідність розробки порогових значень індикаторів енергетичної доступності для найбільш вразливих груп населення.

Ключові слова: *цифровізація, енергетична незалежність, енергоефективність, фінансова інклюзія.*

В умовах стрімкої цифровізації фінансового сектору, розширення переліку інноваційних продуктів і послуг, а також необхідності підвищення рівня цифрової фінансової інклюзії актуалізуються питання реалізації завдань Цілей сталого розвитку (SDG7) - «Доступна та стійка енергія». Особливої уваги заслуговують питання визначення пріоритетності дій та розширення індикаторів моніторингу реформування енергетичного сектору, оскільки зростання потреби в обсягах енергопостачання гальмується реальними можливостями енергозабезпечення та необхідністю дотримання ESG-стандартів та зниження негативного впливу на довкілля.

В умовах диверсифікації маршрутів та джерел енергозабезпечення української економіки національні індикатори для моніторингу досягнення SDG7 мають бути гармонізовані з аналогічними індикаторами, що використовуються в країнах ЄС, та узгоджуватися з цільовими показниками розвитку енергетичного сектору України. Все частіше порушуються питання щодо можливості розробки та впровадження політики, яка відстоює право широких верств населення на енергозабезпечення, подолання енергетичної бідності.

На наш погляд, існує потреба у забезпеченні відповідної гармонізації стратегічних положень Енергетичної стратегії України та Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року [1].

Оцінювання здатності країн забезпечувати генерацію «стійкої енергії» базується на концепції «енергетичної трилеми», відповідно до якої стійкість національної енергетичної політики оцінюється за трьома напрямками: енергетична безпека, енергетична доступність та екологічна стійкість [2, с. 382]. Нами проаналізовано оцінювання готовності України до реалізації стійкої

енергетичної політики порівняно з країнами ЄС, іншими країнами Східного партнерства базується на результатах аналізу з використанням даних World Energy Council (WEC), International Energy Agency (IEA) [2, с. 382-383].

Індекс енергетичної трилеми (Energy Trilemma Index) використовують для характеристики загальної результативності країни щодо реалізації стійкої національної енергетичної політики. Рейтинг України за індексом енергетичної трилеми базується на розрахунку 31 базового показника за відповідними категоріями. Значення цього індексу для кожної країни розраховується як середньозважений показник за кожним параметром. Зауважимо, що в процесі оцінювання акцентують увагу на забезпеченні поступового переходу національних енергетичних систем на шлях декарбонізації, ефективності управління внутрішніми та зовнішніми джерелами енергії, доступу до чистих видів палива.

Для оцінювання стійкості національної енергетичної політики також доцільно використання показників енергетичної статистики за такими напрямками. як: енергетична самодостатність; енергомісткість та енергоефективність; вплив на довкілля; фінансова інклюзія [5, с. 144].

Вирішального значення набувають питання мобілізації фінансів для прискорення дій з відбудови зруйнованих критично важливих об'єктів енергетичної інфраструктури. Глобальні інвестиції у відновлювану енергетику та енергоефективність повинні зрости втричі до 2030 року. Отримання доступу до адекватних та передбачуваних фінансів при розробці та реалізації стійкої енергетичної політики розглядається як пріоритетне завдання.

Оцінювання стійкості та збалансованості національної енергетичної політики базується на розширеному переліку показників, що сприяє зміцненню інформаційної бази та дозволяє оцінити ризики виникнення енергодефіциту, послаблення енергобезпеки. Крім того, стійкість енергетичної політики є основою для збалансованого розвитку економіки та підтримання енергонезалежності країни.

Для більш ефективної інтеграції українського енергетичного сектору з енергетичним сектором країн ЄС, важливим є організація моніторингової роботи для оцінки енергетичної доступності, у т.ч. доступу до стабільних та надійних джерел енергії як населення, так і підприємств реального сектору в умовах стрімкої цифровізації, посилення операційних ризиків використання електронних грошей та CBDM [4, с. 149-150; 5]. На наш погляд, для захисту найбільш соціально вразливих груп населення доцільно розробити порогові значення індикаторів енергетичної доступності .

В сучасних умовах спрямованість дій з енергоефективності через економічну кризу, посилення макроризиків та дефіцит фінансових ресурсів має обмежене використання у реальному секторі. Зауважимо, що зменшення енергоспоживання може досягатися на основі енергозбереження. Проте існують відмінності у цих поняттях. Так, енергозбереження визначається як обмеження або зменшення енергоспоживання на основі змін у стилі життя та поведінки споживачів. Іноді енергозбереження досягається через примусове обмеження енергоспоживання при дефіциті енергоресурсів. Формою такого примусу є

запровадження віялових відключень електроенергії, встановлення непромірно високих тарифів, відсутність та нерозвиненість енергетичної інфраструктури і т. ін. На жаль, такі форми мають місце в Україні в умовах війни.

На відміну від енергозбереження, енергоефективність постає як обмеження або зменшення споживання енергії на основі використання більш ефективних приладів, технологій, систем. Ось чому перелік та спрямованість заходів з енергоефективності мають узгоджуватись зі спрямованістю інших актуальних для України завдань, таких, як цифровий розвиток та енергодоступність - надання громадянам доступу до стабільних та доступних джерел енергії; зважена політика щодо цін та тарифів на енергоринку і т.ін. [2, с. 388].

З метою підвищення ефективності управління енергетичним сектором та моделювання різних сценаріїв енергетичної політики порогові значення енергетичних індикаторів мають визначатися на основі складання прогностичних енергетичних балансів з відповідним коригуванням на ситуацію повоєнного відновлення та досягнення інших важливих напрямів економічного, у т.ч. цифрового розвитку.

Список використаних джерел:

1. Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Сталий розвиток інновацій, кешлес та фінграмотність. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf?v=4 (дата звернення 28.02.2023).
2. Naumenkova S., Mishchenko V., Mishchenko S. Key energy indicators for sustainable development goals in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2022. № 20(1). P. 379-395. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20\(1\).2022.31](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20(1).2022.31) .
3. Науменкова С.В., Міщенко С.В. Цифрова фінансова інклюзія: можливості та обмеження для України. *Науковий Вісник ОНУ*. 2020. №1-2 (274-275), С. 133 – 149. doi: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2020-1-2-274-275-133-149>.
4. Mishchenko V., Naumenkova S., Grytsenko A., Mishchenko S. Operational risk management of using electronic and mobile money. *Banks and Bank Systems*. 2022. №17(3). P. 142-157. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17\(3\).2022.12](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17(3).2022.12).
5. Міщенко В.І., Науменкова С.В., Міщенко С.В. Цифрові гроші центральних банків: майбутні інституційні зміни у банківському секторі. *Фінанси України*. 2021. №2. С.26-48. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2021.02.026>.